

In de boevenbus naar school

RECENSIE

Door Marjolein te Winkel

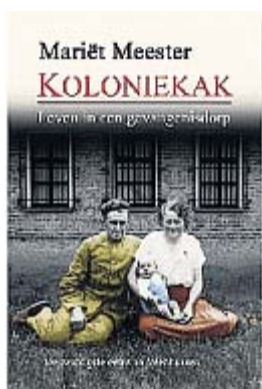
In veel opzichten is het leven van de inwoners van Veenhuizen niet anders dan in elk ander Nederlands dorp in de jaren vijftig: de kinderen gaan er naar school, de mannen naar hun werk en de vrouwen blijven thuis. Er is een kruidenier voor de dagelijkse boodschappen, er wordt geregeld een partijtje voetbal gespeeld, en op zondag staan de deuren van de kerk voor iedereen open. Maar het leven in het gevangenisdorp is tegelijkertijd allesbehalve normaal, zo blijkt uit het boek *Koloniekak* van Mariët Meester.

Want waar komt het voor dat bewoners van een dorp samen met gedetineerden de kerkdienst bezoeken? Dat kinderen naar school worden gebracht in de 'boevenbus', waarmee de rest van de dag gevangenen worden vervoerd? Dat partijtjes voetbal gaan tussen teams uit de verschillende gestichten? En waar hebben huisvrouwen het gemakkelijker dan in Veenhuizen, waar gevangenen de zware klussen in en om het huis opknappen? Ze lappen ramen, behangen slaapkamers en onderhouden de moestuinen.

Zo leven de bewoners van Veenhuizen decennialang samen met gedetineerden. In het hele land worden werknemers geworven om in het Drentse dorp te werken. De voertaal in dit 'importdorp' is Algemeen Beschaafd Nederlands en daarom krijgen de Veenhuizeners van de Drenten de benaming koloniekak. Tot 1983 mogen hier alleen mensen in dienst van de gestichten wonen. Ga je met pensioen of wissel je van baan, dan moet je Veenhuizen onmiddellijk verlaten. Het gebied van ruim drieduizend hectare mag door niemand anders worden betreden en dat wordt met driehonderd 'verboden toegang'-bordjes aan iedereen duidelijk gemaakt.

In deze gesloten gemeenschap groeit Mariët Meester in de jaren zestig en zeventig op als dochter van het hoofd van de lagere school. Het dorp waar zij als kind een normale jeugd ervaart, herbergt bijzondere verhalen die de dorpsgrenzen nooit zijn gepasseerd. Aan de hand van herinneringen van oud-bewoners beschrijft Meester het leven in het gevangenisdorp. In een heldere vertelstijl dompelt ze haar lezers onder in het Veenhuizen van de twintigste eeuw.

Doordat Meester voor haar informatie vooral is aangewezen op de verhalen van nostalgische ex-koloniekakers op leeftijd, heeft het boek een hoog anekdotisch gehalte. Ook bij zwaardere onderwerpen als verzet en verraad in de oorlog, de moord op een kind door een gevangene en relaties tussen burgervrouwen en gedetineerden, blijft Meester aan de oppervlakte – ze waagt zich niet aan historische kaders of politieke duiding. Dat maakt *Koloniekak* luchtig, verrassend en gemakkelijk leesvoer dat smaakt naar méér.

★★★★☆☆

Titel Koloniekak. Leven in een gevangenisdorp
Auteur Mariët Meester
Uitgever Het Drentse Boek
Prijs 12,50 euro (152 blz.)